

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SAROYAN, WILLIAM

Aventurile lui Wesley Jackson / William Saroyan; trad.: Gabriela
Tănase -; București: Editura RAO, 2011

ISBN 978-606-609-198-5

I. Tănase, Gabriela (trad.)

821.111(739-31)=135.1

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

WILLIAM SAROYAN
The Adventures of Wesley Jackson
© 1946 by William Saroyan
Prin înțelegere cu the Trustees of Leland Stanford Junior University

© RAO International Publishing Company, 2007
pentru versiunea în limba română

2011

ISBN 978-606-609-198-5

CAPITOLUL 1

*Wesley fredonează Valencia
și primește o scrisoare importantă*

Mă numesc Wesley Jackson, am nouăsprezece ani și cântecul meu favorit este *Valencia*¹. Presupun că orice om din lume are, uneori, un cântec preferat. Știu că asta e melodia mea pentru că o fredonez sau îmi sună tot timpul în urechi, chiar și când dorm. Îmi place mai ales cum tipul care-l cântă zbiară din răspuțeri:

Valencia!
În visele mele
Îmi pare că te-aud mereu
Cum mă strigi
Valencia!
Tra la la
Tra la la
Tra la la, la la!

Nu ne putem lipsi de cântece pentru că toți avem o sumedenie de necazuri și astfel le mai putem da uitării. Amicului meu, Harry Cook, îi place să fredoneze: *Dacă era după mine, iubito, n-ai fi îmbătrânit niciodată*. Când îl cântă în fața

¹ Vechi cântec spaniol, ajuns celebru în interpretările lui Luis Mariano sau Los Paraguayos (n.tr.)

unor oameni pe care îi detestă, acesta capătă un alt înțeles și anume că, dac-ar fi fost după el, ar fi fost morți de mult, în nici un caz n-ar fi dorit ca ei să rămână tineri pentru totdeauna. Alteori, îl interpretează conform intenției compozitorului – ca și cum ar fi fost destinat viitoarei sale mirese, cu semnificația că simte cum i se rupe inima la gândul că nu poate face nimic ca ea să rămână mereu tânără și frumoasă. Omul care l-a supărat pe Harry pricepe sensul, numai că nu poate să facă nimic pentru că-i un cântec inocent și nimeni n-ar putea dovedi că Harry nu-l interpretează ca în fața fetei menite să-i devină cândva soție. Nu există nici o lege care să-ți interzică să-i cânti ceva iubitei tale.

Iar Nick Cully obișnuia să cânte:

O, Doamne, știi că n-am nici un prieten așa cum ești Tu –
Dacă cerul nu-i casa mea, O, Doamne, ce m-aș face?
Îngerii îmi fac semn spre ușa deschisă a Raiului
Și nu mai pot să mă mai simt acasă în această lume.

Nick interpretează cântecul în două feluri – serios și în glumă. Când îl ascuți, știi că vrea să spună: „Nu-mi place viața asta“, dar mai știi și altceva: „Nu-mi place, dar vreau să trăiesc, așa că, Doamne, dacă trebuie să plec, dă-mi voie să mă duc într-un loc mai bun decât acesta – lasă-mă să mă duc în Rai“. Știi că Nick își dorește din toată inima un fel de viață imposibil de dus aici și mai știi că-și ridiculizează această dorință. Ori de câte ori îl aud pe Nick cântând acea melodie sau îmi amintesc de el, mă întristez atât de tare încât aș vrea să fi fost altcineva. Aș fi dorit să fi fost un chinez sau un eschimos, sau orice altceva decât un american născut la San Francisco, a cărui mamă a venit de la Dublin, al cărui tată e originar din Londra, și s-au întâlnit la San Francisco. S-au îndrăgostit unul de altul, s-au căsătorit și au doi fii, pe mine și pe fratele meu, Virgil. Simt că sunt sătul de viața pe care o duc, când îl aud pe Nick Cully cum Îl întreabă pe Dumnezeu ce va face dacă nici în Rai nu se va simți acasă.

Toți cei pe care-i cunosc au câte un cântec de care își amintesc, auzit undeva și cu o semnificație aparte pentru ei. Mă întreb ce fel de cântece fredonează oamenii faimoși, când nu-i aude nimeni. Ce cântă un om în biserică e una și cu totul altceva când e singur.

Până acum ați aflat cum mă cheamă, ce vârstă am și cântecul meu favorit, dar nu știți cel mai important lucru: sunt urât. Nu sunt *un pic* urât, la fel ca unii băieți, sunt *tare* urât. De ce, n-aș putea să spun, dar asta e și basta! De fiecare dată când mă bărbieresc, sunt surprins de ce văd în oglindă. Nu pot crede că *cineva* poate fi atât de urât, dar uite că e, o constat cu propriii ochi, încă și mai rău acea persoană sunt chiar *eu!* Este chiar Wesley Jackson acolo (39.339.993), nimeni altcineva. Nu știusem cât sunt de urât până când n-am început să mă bărbieresc, în urmă cu trei ani și, cam o dată la două, trei zile, sunt nevoit să mă privesc în oglindă. Pot spune că de aceea urăsc să mă rad. Nu mă deranjează bărbieritul în sine, nu că n-aș dori să fiu curat, dar, în acest proces, trebuie să-mi văd imaginea în oglindă și ce văd acolo mă face să mă simt atât de rău încât nici măcar nu-mi mai doresc să fi fost un eschimos, îmi doresc să fi fost mort.

De aceea, în urmă cu trei ani, am luat hotărârea să mă fac cât mai puțin vizibil. M-am plimbat mult de unul singur și-am citit o mulțime de cărți. Mișcarea stimulează creierul și, datorită lecturii, poți afla ce gândesc ceilalți oameni – foarte probabil, în marea lor majoritate, la fel de urâți ca mine. După ce te plimbi mult timp și citești o mulțime de cărți, apoi le analizezi în gând, începi să vorbești singur, deși nu *cu tine însuși*, ci cu personajele pe care le-ai descoperit în timpul lecturii. Nu peste mult timp, simți dorința să te adresezi unei ființe vii, dar, când o faci, nu înțelege ce-i spui pentru că n-a citit cărțile pe care le-ai citit tu și nici nu i-a trecut prin cap ce ți-a trecut ție. Este posibil ca oamenii să te creadă nebun. Poate chiar ești, dar cine poate ști cine-i cu adevărat nebun

și cine nu? Eu unul nu m-aș hazarda să spun că toți oamenii sunt nebuni. S-ar putea să greșesc.

Următorul pas e că începi să-ți dorești să trimiți o scrisoare cuiva, așa am pățit și eu. Vreau să spun că m-am gândit c-ar trebui să scriu o scrisoare, numai că nu știam cui aș putea s-o expediez. Mama s-a despărțit de tata de mult și n-am mai ținut legătura cu ea.

Cât despre bătrân – la naiba, chiar nu știu pe unde mai băntuie el acum. În ce-l privește pe frate-meu, Virgil – ce-ai putea să-i spui unui puști de numai treisprezece ani, chiar dacă l-ai cunoaște? Dacă i-aș scrie președintelui, nu s-ar mira?

Nu cunosc pe nimeni altcineva suficient de bine ca să-i scriu așa că, în final, i-am trimis o scrisoare doamnei Fawkes, profesora la Școala de duminică din San Francisco.

Tata m-a trimis la Școala de duminică, pretinzând că nu reușise să-și croiască o viață mai bună și că se temea că și eu voi face la fel dacă nu mi se dă o mână de ajutor. Mi-a spus că depindea numai de mine să descopăr calea cea bună pentru noi amândoi, însă, la naiba, *bătrânul* a dus o viață de bețiv, nu eu. *El* ar fi trebuit să frecventeze Școala de duminică.

I-am trimis doamnei Fawkes o scrisoare lungă, în care i-am povestit ce mi s-a întâmplat de când ne văzusem ultima dată, cu nouă ani în urmă. Nu credeam că-și va aminti de mine, dar, din dorința de a scrie cuiva, am decis că ea va fi destinatară. Ce rost mai are să fii înrolat în armată, dacă nu trimiți, din când în când, câte o scrisoare și poate că vei primi și tu una înapoi? Dacă doamna Fawkes îmi răspunde, e OK! Dacă nu, tot așa!

Într-o seară, cam la o lună după ce i-am trimis scrisoarea doamnei Fawkes, s-a iscat o mare agitație la centrul de distribuție a poștei deoarece sosise o primă scrisoare pe numele meu. Vernon Highbee stărnise totul. În loc să-mi arunce picul, așa cum proceda cu ceilalți, a declarat că vrea să mi-l predea oficial. Băieților le-a plăcut ideea unei ceremonii și eu n-am avut nimic împotriva așa că, atunci când mi-au făcut

loc spre podium, am mers agale și m-am cățărat alături de Vernon, după cum se așteptau toți. Știam că doreau să se amuze și, atunci când o droaie de camarazi de arme vor să se distreze puțin, cel mai bun lucru e să-i lași s-o facă pentru că, în caz contrar, se vor amuza și mai abitir, iar tu deloc. În schimb, dacă-i lași s-o facă, atunci te poți distra și tu un pic. Dacă oamenii râd de tine, ce poți să faci? Eu râd de mine însumi, așa că de ce o gașcă de camarazi n-ar putea să facă și ei la fel? Cred că toată lumea se auto-persiflează la maturitate.

Ei bine, când m-am cățărat alături de Vernon, pe podium, toată lumea murea de răs și se distra de minune, așa că Vernon a întins mâna ca să-i potolească, așa cum fac vorbitorii când vor să-și controleze auditoriul.

– Hei, toată lumea, liniște! le-a ordonat el. Aceasta e cea mai grozavă ocazie din toată cariera mea de poștaş al Companiei B. Am onoarea să vă anunț că Poșta americană a adus o scrisoare – și mă simt și mai onorat să vă spun că această scrisoare este adresată soldatului Wesley Jackson. Trei urale, vă rog, pentru soldatul Jackson!

Camarazii s-au conformat, în timp ce eu mă-ntrebam ce-ar fi putut să-mi scrie doamna Fawkes în misiva ei. În același timp, mi se părea că-i aud pe camarazi răcnind strofe din *Valencia*.

Când au încetat, cineva a întrebat:

– De unde-i scrisoarea?

Și altcineva a reacționat rapid:

– Să nu-mi spuneți că Wesley are o gagică!

Însă mie nu-mi păsa.

– Vă rog, toate la timpul lor! li se adresă Vernon Highbee. Cu amabila permisiune primită din partea soldatului Jackson, pot să vă spun cine i-a trimis scrisoarea. Cât despre chestiunea dacă soldatul Jackson are o iubită sau nu, răspunsul afirmativ sau negativ la această întrebare n-are legătură cu ceremonia noastră, care e una oficială. Scrisoarea pe care o

țin în mână este proprietatea soldatului Jackson și îi e adresată în mod expres, fiind specificat gradul său, anume soldat, urmat de nume, Wesley Jackson, și de numărul său matricol: 39.339.993 – conform Regulamentului armatei. Trei salve de urale pentru Regulamentul armatei!

Camarazii au reacționat entuziași și de astă dată și, după aceea, Vernon a continuat:

– Ei, și acum, de unde e scrisoarea? Adresa expeditorului este Seventh Avenue, Biserica presbiteriană din San Francisco. În acest moment, Vernon se-ntoarse spre mine. Soldat Jackson, mi se adresă el, am marea plăcere să-ți prezint, în numele națiunii, această scrisoare expediată de Biserica presbiteriană din San Francisco, sosită dintr-un oraș pe care-l iubesc, situat la numai nouă mile distanță, pe partea cealaltă a golfului, de propriul cămin din San Leandro și aproape 200 de mile de această unitate militară.

Vernon pocni din călcâie și luă poziția de drepti. Nu se știe din ce motiv toți camarazii din jur care își așteptau scrisorile, circa o sută dintre ei, procedară la fel. N-au urmat *exemplul* dat de Vernon, ci au pocnit din călcâie și au luat poziția de drepti la unison *cu* el, la fel cum un pâlci de vrăbii își ia subit zborul de pe un stâlp de telegraf. Era un joc, nu-mi păsa deloc! Chiar îmi plăcea puțin pentru că nu-i mai văzusem niciodată pe băieți cu pieptul bombat, mai ceva ca la o paradă. De dragul amuzamentului, un tip poate face totul ca la carte. În afară de asta, doamna Fawkes îmi răspunsese și voi citi în curând scrisoarea.

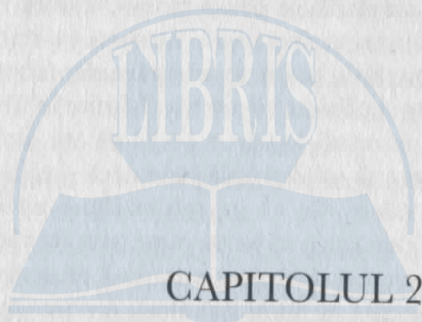
Vernon se înclină, îmi dădu plicul și toată lumea izbucni într-un monumental hohot de râs, pe care nu-l poți auzi decât în armată sau poate în penitenciar. Râsul lor îmi răsuna încă în urechi, în timp ce alergam spre pădurea unde mă plimbam de obicei. Când am ajuns, m-am așezat la rădăcina unui și-am pus plicul pe pământ, în fața mea, studiindu-l.

Era prima scrisoare pe care o primeam în toată viața mea și numele meu era bătut la mașină pe plic, *o, Valencia!*

După un timp, am desfăcut plicul ca să citesc ce dorea doamna Fawkes să-mi comunice, însă scrisoarea nu era de la ea, ci de la preotul bisericii. Îmi scria că-i pare rău că trebuie să mă anunțe că doamna Fawkes decedase. Murise în timp ce dormea, cu trei luni în urmă, la vârsta de 71 de ani. Îmi mai spunea că își permisesese să-mi deschidă scrisoarea și că o citise de vreo șase ori. Îi părea rău că nu mă întâlnise niciodată pentru că, judecând după cele scrise de mine, rezulta că eram un tânăr și bun creștin (un lucru pe care nu-l știusem până atunci și ceva de care tata ar fi fost mândru). Îmi mai spunea că se va ruga pentru mine, îndemnându-mă să fac și eu la fel – însă nu mi-a cerut să mă rog și eu pentru *el*. Continua cu o serie de alte lucruri, pe care le-am citit cu lacrimi în ochi, gândindu-mă că doamna Fawkes era moartă. Apoi termina astfel: „E un lucru pe care, după o analiză atentă, m-am decis să ți-l spun și pe care sper că vei avea curajul să-l accepți cu demnitate și resemnare: *Ești un scriitor*. Eu însumi scriu cam de patruzeci de ani și trebuie să-ți spun că, deși opera mea n-a trecut complet neobservată (în urmă cu cincisprezece ani, am publicat o cărtică motivațională, pe propriile speze, cu titlul *Zâmbește, în ciuda lacrimilor*, pe care reverendul R.J. Featherwell din Sausalito, California, a folosit-o într-o predică, cu mențiunea: „Aceasta este o carte așteptată să apară de mai mult timp – o carte ce aduce o rază de lumină în această lume rea și întunecată), tu scrii mai bine decât mine, prin urmare trebuie să scrii în continuare. Ține-te de scris, băiete!”

Ei bine, mă gândeam că omul se prostise de tot, însă după un timp am început să-i urmez sfatul, și așa se-ntâmplă că vă spun povestea de față, care se referă mai ales la mine, având în vedere că nu cunosc pe nimeni altcineva mai bine, dar și la alții, pe cât de bine am ajuns să-i cunosc.

Am fost destul de atent când i-am scris doamnei Fawkes – și la fel de grijuliu și cu ideile puse acolo – însă, acum, nu mai sunt apăsător de nici o grijă și vreau să spun tot ce cred că merită spus, indiferent de consecințe.

CAPITOLUL 2

*Wesley lămurește ce face armata dintr-un individ,
spune ce crede el că-i corect și nu poate dormi*

Am spus că scrisoarea pe care am primit-o de la preot, ca răspuns la cea trimisă doamnei Fawkes, a fost singura pe care am primit-o în toată viața mea, însă nu-i întru totul adevărat, deși n-aș putea spune nici că-i o minciună. Am primit, cândva, o scrisoare de la președinte, însă nu cred că el știa ceva despre asta, așa că nu contează. Oricum, nu era ceva personal. Nici nu era prea sinceră. La sfârșit scria *Cu urările mele și mă-ntrebam de ce nu-mi spunea Rămas-bun*, având în vedere că se referea la faptul că voi fi luat la armată în curând. Auzisem că, atâta timp cât puteai respira, armata avea nevoie de tine și eu respiram bine. Auzisem și o mulțime de alte lucruri despre armată, unele dintre ele distractive și altele nenorocite rău, dar, în final, în scurt timp, urma să îmbrac uniforma armatei pentru că n-aveam cazier, nu eram nebun, n-aveam inima slabă, presiunea sângelui meu era bună și mai aveam și toate degetele de la mâini și de la picioare, ochii și urechile și alte diferite părți cu care mă născusem la locul lor, toate în bună și convenită ordine. Se părea că eram născut să fiu soldat și că-mi pierdusem vremea pe plaja și în Biblioteca publică din San Francisco în așteptarea unei declarații de război.

Indiferent de asta, inima nu-mi dădea ghes să mă duc. Mai degrabă, nu m-aș fi dus.

O dată sau de două ori, m-am gândit să mă ascund undeva, pe dealurile din jur și s-aștept să se termine războiul. Odată, chiar mi-am făcut rost de lucrurile necesare unui astfel de trai, pe care le-am înghesuit într-o legătură și am luat un tramvai care mergea și în afara orașului. Am coborât la intersecția cu șoseaua principală și un tip m-a dus cu mașina vreo șizeci de mile, spre sud de Gilroy, dar, când m-am uitat în jur, mă aflam în aceeași țară și toată lumea era încă surescitată de faptul că izbucnise războiul. Toți păreau epuizați de atâta agitație și acest lucru mi se părea obscen. Am cumpărat un hamburger și o cafea și, după aceea, am făcut autostopul spre casă. N-am spus nimănui ce făcusem. Nici măcar n-am pomenit cum mă uitasem peste umăr, spre lanțul muntos de pe coastă, unde mă gândeam să stau tot timpul războiului, simțindu-mă atât de singur și de neajutorat și de ignorant și de prost și de acoperit de rușine încât începusem să urăsc întreaga lume, ceva ce-mi plăcea pentru că lumea înseamnă oamenii și oamenii sunt prea vrednici de milă ca să-i mai poți urî. Am făcut ce făceau și ceilalți și, când a sosit momentul, m-am dus pe Market Street, la numărul 444, și-am fost înrolat în armată.

Dar acum asta e o poveste veche și nu vreau să trag lumea pe sfoară cu astfel de istorii vechi. Într-o zi, tot acest război nu va mai fi nimic altceva decât tot o poveste veche și-aș vrea să știu ce părere vor mai avea oamenii atunci în legătură cu el. N-aș fi deloc surprins dacă acest război nu se va dovedi că a fost un mare punct de cotitură, așa cum aud mereu la radio. Necazul e că, dacă te gândești vreo trei sau patru minute la asta, ajungi la concluzia că totul pe lume nu-i altceva decât un punct de cotitură și singurul lucru important este să știi locul și direcția.